

**Міжнародна
науково-практична конференція**

**ОСВІТА І ФОРМУВАННЯ
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ФАХІВЦІВ
В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ**

Збірник тез доповідей

Україна, Мукачево
26-27 жовтня 2017 р.

Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України (м. Київ)
Науковий університет імені Етвеша Лоранда (м.Будапешт, Угорщина)
Пряшівський університет (м. Пряшів, Словаччина)
Вища лінгвістична школа (м. Ченстохова, Польща)
Інститут педагогіки і психології
Університету імені Яна Кохановського в Кельцах (Польща)
Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці II
Гуманітарно-педагогічний коледж Мукачівського державного університету

ОСВІТА І ФОРМУВАННЯ
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ФАХІВЦІВ
В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Збірник тез доповідей за матеріалами
Міжнародної науково-практичної конференції
26-27 жовтня 2017 року

Україна, Мукачево
26-27 жовтня 2017 р.

УДК 37:331.522.4 (477:4) (063)

О – 72

Рекомендовано до друку Вченою радою
Мукачівського державного університету
(протокол № 3 від 19 жовтня 2017р.)

Рецензенти

О.І. Огієнко, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки, Сумський державний педагогічний університет ім. А. С. Макаренка.

А.В. Ткаченко, доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогічної майстерності та менеджменту ім. І.А. Зязюна, Полтавський національний педагогічний університет ім. В.Г. Короленка.

Освіта і формування конкурентоспроможності фахівців в умовах євроінтеграції: збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції, 26-27 жовтня 2017р., Мукачево / Ред.кол.: Т.Д. Щербан (гол.ред.) та ін. – Мукачево: Вид-во МДУ, 2017.– 508 с.

ISBN 978-617-7495-13-9

У збірнику представлено тези доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Освіта і формування конкурентоспроможності фахівців в умовах євроінтеграції». Учасниками конференції обговорено питання щодо сучасних підходів до навчання і виховання в умовах модернізації освіти України, враховуючи євроінтеграційні процеси. Основною метою професійної освіти визначено підготовку компетентного і кваліфікованого фахівця, педагога зокрема, здатного до ефективної діяльності на конкурентному ринку праці.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, аспірантів, які займаються проблемами національної освіти в умовах інтеграції в європейський освітній простір.

Редакційна колегія:

Щербан Т.Д. – д.психол.н., професор (голова), Гоблик В.В. – д.е.н., доцент, Папш В.В. – д.е.н., професор, Товканець Г.В. – д.пед.н., професор, Кузьма-Качур М.І. – к.пед.н., доцент, Лалак Н.В. – к.пед.н., доцент, Мочан Т.М. – к.пед.н., доцент, Фенчак Л.М. – к.пед.н., доцент, Хома О.М. – к.пед.н., доцент, Горват М.В. – к.пед.н., доцент, Молнар Т.І. – к.пед.н., доцент, Човрій С.Ю. – старший викладач.

Відповідальність за достовірність фактів, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікації.

ISBN 978-617-7495-13-9

©Мукачівський державний університет, 2017

**ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЕВОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ:
ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ**

Одним із шляхів оновлення змісту освіти й узгодження його із інтеграцією до європейського та світового освітніх просторів є орієнтація освітніх документів на формування особистості з певним набором життєво необхідних компетентностей, готової до самореалізації, виконання соціальних функцій, повноцінного спілкування. Формування мовленнєвої компетентності в системі початкової загальної освіти в сучасній лінгводидактиці розглядається як важлива суспільно-педагогічна проблема. Чимало досліджень присвячено пошукові дидактичних шляхів розвитку мовленнєвих і комунікативних умінь молодших школярів. Серед науковців, які різноаспектно досліджували проблему формування комунікативної компетентності, слід виокремити таких: В. І. Бадер, А. М. Богуш, Л. О. Варзацька, М. С. Вашуленко, Л. І. Мамчур, Л. М. Паламар ін. Проте існують й досі суперечливості щодо вичерпного розв'язання означеної проблеми. Насамперед, серед науковців нема єдності щодо термінологічного визначення понять «мовленнєва компетентність», «мовленнєва компетентність» та «комунікативної компетентності», також по-різному трактують їх зміст та структуру. Розмежування мовної та мовленнєвої компетентності та компетентності є необхідною умовою для подальшого проведення дослідження.

Насамперед з'ясуємо сутність понять «компетентність» та «компетентність». Ґрунтовне вивчення психолого-педагогічної літератури засвідчило, що у науці триває дискусія навколо визначення сутності цієї дефініції. У тлумачному словнику української мови термін «компетентність» визначається як добра обізнаність із чим-небудь; коло повноважень якої-небудь організації, установи або особи [1, с. 560]. У Загальноєвропейських рекомендаціях з мовної освіти поняття *компетентія* тлумачиться як сума знань, умінь та характерних рис, що дають змогу особистості виконувати певні дії, а *компетентність* є комплексною характеристикою особистості, яка має конкретні знання в певній галузі [2]. Більшість дослідників вважають, що поняття «компетентність» ширше стосовно окремо взятих компетентцій. Ми погоджуємось із думкою академіка О. Савченко, яка визначає компетентність як інтегровану здатність особистості, набуту у процесі навчання, що охоплює знання, вміння, навички, досвід, цінності, які можуть цілісно реалізуватися на практиці.

Аналіз наукових джерел переконливо доводить те, що зарубіжні науковці переважно застосовують термін «*комунікативна компетентія*» (communicative competence). Проте в країнах СНД використовуються дві категорії – «*комунікативна компетентність*», як здатність особистості, її готовність і спроможність до розв'язування комунікативних задач, та «*комунікативна компетентія*», що виявляється в наявності комунікативних знань, умінь, навичок і досвіду комунікативної діяльності.

Ю. Федоренко у структурі комунікативної компетентності визначає шість компетенцій: соціокультурну, мовну, мовленнєву, компетенцію щодо процесу говоріння (діалогічне й монологічне мовлення), лексичну, граматичну та фонетичну компетенції [3, с.65]. Ми погоджуємось із думкою науковців (С. Мартиненко, О. Савченко), які вважають основними структурними компонентами комунікативної компетентності є мовна, мовленнєва та соціолінгвістична компетенції. За А. М. Богуш, мовна компетенція – це засвоєння і усвідомлення мовних норм, що склалися історично у фонетиці, лексиці, граматиці, орфоєпії, семантиці, стилістиці та адекватне їх застосування в будь-якій людській діяльності у процесі використання певної мови, а мовленнєва компетенція – це вміння адекватно й доречно практично користуватися мовою у конкретних ситуаціях (висловлювати свої думки, бажання, наміри тощо), використовувати для цього як вербальні, так і невербальні та інтонаційні засоби виразності мовлення [4, с.102].

Мовна компетенція визначається нами як певна система знань норм і правил літературної мови та сформовані на цій основі мовні вміння, що й свідчить про рівень навчальних досягнень з мови. На нашу думку, фонетична, орфоєпічна, лексична, граматична, орфографічна компетенції становлять базис лінгвістичної складової мовленнєвої компетенції молодшого школяра. Мовленнєву компетенцію тлумачимо відповідно до видів мовленнєвої діяльності: уміння говорити, слухати, читати, писати, тобто вміння, пов'язані з побудовою монологічних і діалогічних висловлювань у конкретній ситуації відповідно до рівнів мовної компетенції учасників спілкування. Мовленнєва компетенція розглядається як суспільно обумовлені вимоги до мовлення суб'єкта, а мовленнєва компетентність - як рівень відповідності суб'єкта цим вимогам і, водночас, як суб'єктна характеристика. Змістом мовної та мовленнєвої компетентності визначається сукупність знань суб'єкта про мову та шляхи використання мовних засобів для формування та формулювання думки. Мовна компетентність змістовно відрізняється від мовленнєвої і входить до складу мовленнєвої як необхідна складова. На нашу думку, поняття *мовленнєва компетенція* молодшого школяра охоплює вміння користуватися усіма видами мовленнєвої діяльності (аудіювання, читання, письмо, говоріння) для пізнання, спілкування, впливу; знання, уміння, навички правильно, змістовно, логічно, виразно, точно висловлювати думки, використовуючи мовно-виражальні засоби мови для побудови усного чи писемного монологічного або діалогічного мовлення.

Підсумовуючи, необхідно зазначити, що мовленнєва компетенція є складовою комунікативної компетентності, яка є складним і тривалим за часом процесом. Формування мовленнєвої компетенції передбачає мовленнєвий розвиток молодших школярів, який включає *кількісне накопичення слів* (збільшення словникового запасу, обсягу висловлювання) і *якісні зміни у мовленні* (правильна вимова, виразність, багатство, образність тощо). А основним критерієм успішності її формування є вміння розуміти, критично оцінювати усні й письмові тексти, уміння висловлювати свої думки правильно, точно, а також вміння правильно й оптимально використовувати свою мовленнєву діяльність у спілкуванні з іншими людьми.

Список використаних джерел

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / [уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел]. – К. ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2009. – 1736 с.
2. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / наук. ред. українського вид. д-р пед. наук, професор С. Ю. Ніколаєва. – К. : Ленвіт, 2003. – 237 с.
3. Федоренко Ю. С. Комунікативна компетенція як найважливіший елемент успішного спілкування/Ю. С. Федоренко//Рідна школа. – 2002. – №1. – С. 63 – 65.
4. Богуш А. М. Дошкільна лінгводидактика: теорія і практика / А. М. Богуш// – Запоріжжя: Просвіта, 2000. – 216 с

УДК 378.4.013.3(7/8)

ПАВКО А.І.
Національна академія управління (м. Київ), Україна

ОСОБЛИВОСТІ АМЕРИКАНСЬКОЇ ОСВІТНЬО-НАУКОВОЇ ТРАДИЦІЇ В ТРАКТУВАННІ СУТНОСТІ УНІВЕРСИТЕТУ

Можна стверджувати, що університет у його класичному форматі належить до яскравих і самобутніх соціокультурних феноменів. Цей феномен намагалися дослідити з філософських та методологічних позицій мислителі різних країн і епох, залишивши нам у інтелектуальний спадок свої ґрунтовні наукові праці та дискурси. На слушну думку ректора Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна В. Бакірова, динамізм сучасної науки, трансформаційні зміни в системі вищої освіти, глобалізаційні виклики сучасному цивілізованому суспільству ще більше актуалізують тему університетів [3, с.7]. Класичні університети, як вважають метри філософської думки, завжди були не лише лідерами інтелектуально-освітнього життя, а й загально-суспільними форумами, барометрами суспільних настроїв та прагнень [1, с. 19].

У цьому зв'язку вартісними у епістеміологічному сенсі є далеко не тривіальні міркування, продуктивні ідеї про глибинні підвалини, основоположні принципи та суспільне значення класичних університетів одного з метрів американської інтелектуальної думки Р. Пелікана. В узагальненому вигляді вони викладені зарубіжним дослідником на сторінках його монографічної праці, яка вже стала бестселером [2]. Ця книга у певному розумінні є книгою про університет, пережитий у власному досвіді американського професора. Адже досвід всесвітньо відомого вченого Я. Пелікан зміг гармонійно поєднати з досвідом керівника одного з найкращих університетів в США-Чиказького університету та президента американської академії наук. Ведучи конструктивний діалог та коректно полемізуючи з британським автором «Ідеї університету» Джоном Генрі Ньюменом, Р. Пелікан висунув та належним чином обґрунтував низку вартісних у науково-пізнавальному сенсі ідей, які стосуються сутнісних засад університету. Вкажемо фрагментарно лише на деякі з них. Насамперед, зазначимо, що американський інтелектуал, високо оцінюючи значення університету у царині філософії та наукових досліджень, запропонував власне інтегральне його визначення як «спільноти вчених, вільної й відповідальної у своїй місії навчання»[2, с. 110]. На нашу думку, сучасним